

Az örmény fejezet

Lassan feléhez ér a könyvem, mely az 1688 munkacímet kapta. Keletről nyugatra halad az év: a feleúton, Indiából jövet, eredetileg Iránról akartam írni. Irán, a szunnita birodalmak antagonistája, Irán, a lóexportőr Indiába, ez lett volna a nagyhatalmi és kereskedelmi keret. Irán, a spéci, a síita. Irán, a felsőbbrendű perzsa kultúra. Mindezt egy iszfaháni palota, a „negyvenoszlopos” *Csehel Szotun* freskóin keresztül képzeltem bemutatni. Mondjuk, egy francia vagy holland gyémántkereskedő kalauzolásában. A különféle sahek csatáit, diplomáciai fogadásait ábrázoló sokszereplős panorámaképek jók lesznek átkötésnek a már elkészült közép-ázsiai fejezetekhez, gondoltam. Ott van rajtuk minden, ami a reprezentációhoz kell: a kegyetlenség és a pompa, a merev hierarchia és a művészi nyitottság – a partvisméretű, kackiás férfibajuszok, a mellig érő, csigás fiúpajuszok nemkülönben.

Kettővel nem bírsz, mondta barátom bő negyedszázada. Ezt első feleségemre és vele közös fiunkra értette. Első feleségem már húsz éve halott, válással végződő kapcsolatunkat egy egész verskötet dolgozta fel. Fiunkról szinte mostanáig hallgattam. *Mondja, fiatalember, milyen jövőt lát maga előtt?*, kérdezte tőle tizenkilenc éves korában a Lipóton a kezelőorvosa. *Úgy gondolja, hogy még tíz év múlva is a szülein fog élőködni?* Széles vigyor kíséretében érkezett az igenlő válasz. Miért is ne? Ha lehet! Aki élt, azt pumpolta. Aztán ahogy dőltek ki a sorból a felmenők, úgy szórta ki az ablakon az örökségét. Két és fél lakás, plusz egy festőhagyaték. De nincs az a pénz, ami ne peregne le előbb-utóbb az esztelen nagyozolás homokórájában. A fiatalember, aki már nem annyira fiatal, legalább öt éve az utcán él.

Apám közös képviselője volt a háznak, amelyben lakott, több mint tíz éven át. Ingyen csinálta, és szenvedélyesen spórolt a javításokon. Eredmény: darabokban potyog az eresz korhadt deszkázata, sorban durrannak ki az ólomcsövek, törik a vízelvezető csatorna, alámosódik a járda betonja. Kilencvenhét éves apám talvayelőtt sűrgetésemre végre leköszönt. Azóta a harmadik közös képviselőt fogyasztja a ház, helyesebben, a közös képviselő (a továbbiakban: köke) fogyasztja a házat. Az első egy ingatlanos volt: öt aranylánc az egyik csuklón, öt a másikon, egyik nap Porschéval jött, másik nap BMW-vel. Úgy lépett hivatalba, hogy nem lett bejegyezve a banknál. Csak erről nem értesült senki. Arról sem, hogy apámmal, aki föl se fogta, mit ír alá, a ház összes megtakarított pénzét átutaltatta a saját céges számlájára. Rendőrség? Ügyvéd? Hol élsz? A tolvaj boldog, hogy leváltottuk, azóta is röhög a markába.

Már az iráni anyaggyűjtés előtt ott birizgált bennem valami. Megtudtam, hogy a 17–18. század folyamán Délkelet-Ázsia nagyvárosaiban sorra létesültek örmény kereskedelmi kolóniák. A hálózat központja az iráni főváros, Iszfahán volt, innen rajzottak ki az örmény kereskedők a szélrózsa minden irányába.

Iszfahánba (és Iránba) a jóságos perzsa sah telepítette (deportálta) őket a török-iráni háborús határzónából (Örményországból). Adott nekik (a leggazdagabbaknak) vissza nem térítendő hitelt, adott privilégiumokat. Ők exportálták az iráni nyers selymet (fonalat) Törökországon keresztül (ott élő örmények bekapcsolásával) nyugatra, cserébe aranyat-ezüstöt hoztak be a nemesfémszűkében lévő perzsa kincstárnak. Kétszáz örmény család biztosította a sah éves jövedelmének egyhatodát. Ez birizgált bennem. Ezzel kezdenem kéne valamit!

Nem, ne vegyek neki újat, jó ez a régi ágy. Már nincs benne poloska, nem igaz? Hát akkor! Ő különben sem érezte, észre se vette őket. Őt ez se zavarja. Csak én vagyok ilyen kényes. Jó ez az ágy! Arra a kis időre! Így apám, aki sohasem takarított. A poloskatelepet az általam rászabadított takarítók fedezték fel a matrac anyagában. De ott feketélltek a gombostűfejnyi véres szarpettyek a fotelban, a másik ágyban, az ágy mögött a falon, a képek mögött. Már sok-sok éve csípték. Volt olyan idős asszony, mesélte a rovarirtó, aki annyi vért veszített poloskacsípés következtében, hogy abba halt bele végül. Apám a kilencvennyolcadikat taposta ekkor. Anyám halála óta egyedül élt, otthonba nem akart menni. Már megszokta a magányt. Meg hát drága is az otthon. Sajnálta rá a pénzt.

Anyja halála után (ennek húsz éve) közöltem a fiammal: eladjuk a közös tulajdonú műteremlakást, veszünk rajta két kisebbet, egyikbe beköltözik, másikat kiadjuk, abból biztosítjuk a megélhetését. Nem, neki már nincs sok hátra, ő meg fog halni harmincéves korára, ő pénzt akar, ide a kezébe, neki most azonnal kell az öröksége! Ebbe nem mentem bele. Erre eladta az antik bútorokat bagóért, majd amikor ennek a pénznek is a seggére vert, tudtomon kívül kiadta a kétszobás lakást egy arab dílernek és további húsz személynek, fiú prostiknak meg két cigány nagycsaládnak. Egyszer kapott tőlük pénzt, aztán ha kérni mert, megfnyegették, hogy ledobják a hatodikról. Féléves küzdelem következett: a közműveket sorban levizitáltam, kifizettem, majd elzártam, egy ügyvéd szerzett biztonszági embereket jó pénzért, végül sikerült vér nélkül felszabadítanom a romokban heverő, egykor impozáns lakást.

Egy indiai örmény kereskedő lesz az iráni fejezet főszereplője! Huszonegynéhány éves, már körbeutazta a földet, és erre állandóan hivatkozni fog. Iszfahánba készül, lánykérőbe. Merthogy az örmény diaszpóra előszeretettel ment vissza a „kályhához”, vagyis a központból nősült. Az iszfaháni örményvárost Dzsulfának hívják (még ma is létezik mint kerület). Emberem, aki rányitja majd az olvasók szemét a nagypolitika és az akkori világgazdaság összefüggéseire, szárazföldön menne Iránba, így tervezem, ugyanis multáni (ma Pakisztán) örmények tartoznak neki, és természetben (fűszerek) törlesztenek. A hegyekben afgán martalócok támadják meg a karavánját. Áruját, jegyajándékát elrabolják, őt magát túsul ejtik.

Anyám halála után apám kiadta az alatta lévő (korábban megvásárolt) lakást, eleinte normális bérlőknek (a bevétel nagy része így is elúszott a Quaestor-részvényeken). Aztán kiderült: a fűtés korszerűtlen, sőt életveszélyes. Őt ez nem zavarja, mondta apám. Közöltem vele: a kazánt ki kell cseréltetni, tavaszig ne jöjjön új lakó. Jó, jó. Bár arra a kis időre, ami neki még hátravan, minek költene bármi-re? Csak a bevételkiesést fájlalta, neki a bérleti díj kellett, most azonnal, ide a kezébe. Tudtomon kívül leszerződött több ingatlanközvetítő céggel. Hogy, hogy nem, egy cigány nagycsalád volt az első jelentkező. Letettek háromhavi kauciót,

aztán többet semmiért semmit. Ha szólt nekik, őket kellett sajnálni, amiért nincs munkájuk. Éjjel-nappal mostak-főztek, rendszerint otthon időztek vagy tucatnyian. Végül féléves küzdelem árán – csillagászati közműtartozás kiegyenlítése, biztonsági emberek felbérleése – sikerült kirakni őket vér nélkül a csontra lelakott lakásból.

Fiam a zárton, utcáról vitték be, a kezelőorvosa hív. Egy hónapig tarthatják bent. Elküldenék rehabra, csak hát nincs tébéje, nem fizeti, ki tudja, mióta. Elin-téz-ném? Utánajárok. A máltaiak ismerik, hogyne, ki van tiltva a szállóról. Nem számít, adnak igazolást. Csak előbb tudjam meg a NAV-tól, mióta van tébé-tartozása. De legelőbb menjek a kórházba meghatalmazásért. Amit a pszichoti-kus fiamnak kell aláírnia. Aki szerint én a mostoha(?)apja vagyok, külföldi ügy-nökök tartanak a markukban, ezért fosztottam ki őt. A főorvos beviszi a papírt a zártra, és már hozza is aláírva. Megyek a NAV-ba, több százezres a tartozás, onnan a Máltába, írják az igazolást. NAV-nál az adósság lenullázva, hajléktalan-nak jár a tébé. Pár nappal később ismét hív a kezelőorvos: ahová küldenék, oda a fiam nem hajlandó menni, csak oda, ahol nincs hely. Náluk is kitelt a becsülete, az egy hónap le se telt, kirakták.

Nagy-Iszfahán a világ egyik legnépesebb városa 1688-ban. Grandiózus vá-ro-s- és parképítészetéből Európa is tanul majd. Az örményváros, Dzsulfa nagy-kereskedői az iráni klímához alkalmazkodó, fényűző kupolás épületekben lak-nak. Átriumos belső udvaruk falát ezüstarabeszkék és európai stílusú freskók díszítik. A házak tetején terasz, a kertben márványkút, a szobákban drága sző-nyegek, brokáttal behúzott ülőpárnák. Az utcai kapu szűk és alacsony, nehogy a perzsák lóval be tudjanak jönni. A házak elé gyorsan növvő szennafát ültetnek. Ide igyekszik majd az én örmény hősöm.

Padlóbeeresztő doboz az ötvenes, zöld patinás kordonlánc a hatvanas, szov-jet elektromos masszírozó készlet a hetvenes, pergamenné keményedett fél-irodányi papíráru, műrafia-szálas, pvc-fonalas gépi orsók a nyolcvanas évekből. Sakkasztal, kereskedelmi szótár, ájronmenes szatyor, sportcipő egy szerencsétle-nül járt fiatal rokon hagyatékából. Anyám halála előtt magostól eltett befőtt potyadék vadszilvából ötliteres üvegekben, fél mázsa kukacos mogyoró karton-bozokban. Kitaposott bakancsok, koszlott dzsekik, térdfoltos tréningruhák, sza-kadt fülű táskák, roncs esernyők kukákból vételezve. Leírhatatlan rendetlenség, barnára sötétedett, valaha vaníliaszínű tapéta, sok évtizedes kosz, ragacs a par-kettán, a linón, a polcokon. Lomtalanítunk apámnál. Aki úgy él saját fűtetlen otthonában, mint egy hajléktalan.

Szereplőkön gondolkodom. Irán soknemzetiségű birodalom. Ott vannak a rebellis grúzok, akiket százezerszám szórtak szét az országban, akárcsak az ör-ményeket. Vagy a kurdokat. Vannak még kis számban európaiak: portugálok, franciák, angolok. Részben kereskedelmi előnyökért küzdenek, részben missziót folytatnak keleten az örmények között Róma megbízásából. Az önálló örmény apostoli egyház és az örmény kereskedők szívósan ellenállnak a nyugati nyomulá-snak. A perzsa udvar állandó színtere az intrikáknak. Minden közösségnek megvannak a kijáróemberei: az örmény előkelőségek gazdasági, a grúzok kato-nai csúcspozíciókat töltenek be Iránban. Aztán ott van a sah befolyásos tolmá-csa-titkára, egy francia kapucinus. Legyen ő az örmények ellenlábasa?

Vasárnap hajnali hívás. Azonnal menjek a házba, ahol apám lakik, zárjam el a főcsapot, csőtörés megint. Miért nem az új közös képviselő megy? Mert őt lehetetlen elérni! Amióta megválasztottátok, nem járt még a házban! Ímélekre nem válaszol, a százezer plusz áfát felveszi minden hónapban, te hoztad a ház nyakára ezt a perszónát, intézkedjél te!, üvölt velem a lakó. A ház számlája üres, a mostani köke azzal etet, hogy visszaszerzi az elődje által ellopott pénzt. Ehelyett összefog a tolvajjal, és duplájára emelteti a közös költséget. – Nyári hőség, világvégi OTP-fiók. Számlabetekintési jogunk bejegyeztetésére várunk egy sápadt lakótárssal. Köke nélkül nem megy. Köke sehol. Végül ropira sülvé, pink túll mini ruciban belibeg a mi másfél mázsás boldogságunk. Tíz perc az egész, csi-csergi a túlkent kármin ajak, tíz perccske, rebegi a háromcentis műszempilla. Aztán otthagyt minket egy órára megint.

A világ egy mikrohullámú sütő, az embert szünet nélkül sugarazzák. Ez egy nem halálos, de kivételes tehetségekre különösen ártalmas, távvezérelt mészárlás. A kivételes tehetség felcsönget a nagypapjához, a kilencvennyolc éves beengedi őt, a hajlékkal nem rendelkezőt, használja a nagypapja laptopját, a szerinte hasznavehetetlen régi szart, és posztol róla a fészbuokra. Kiposztolja a családot, a család haszonlesőit, akik neki tartoznak, tehetségtelenek a kivételesnek, a korszakosnak, kifosztják és halálba taszítják őt, a Krisztusra emlékeztetőt. Egyszer csak, mert egy lakó felhívja aggodalmában, a mostoha(?)apa ott terem a nagypap lakásában. Előbb a tehetség táskáját hajítja ki a lépcsőházba, majd vállon ragadva őt magát, a fiát, a száz-évben-egy-ha-ilyen unokát, hiába alkalmaz aikidó-technikát. Mostoha(?)apja évtizedek óta hanyatlik szellemileg, tudja róla, diagnosztizáltan elmebeteg, ám testi erejét ez, úgy látszik, nem befolyásolja.

Ejtem a kapucinust, nem tudok eleget róla. Meg nem akarom, hogy az udvarról szóljon ez a fejezet is. Megtudom viszont, hogy az örmény nők, ha férjhez mennek, férjükön és náluk fiatalabbakon kívül nem szólhatnak a fiús családban senkihez, amíg gyereket (és főleg fiút) nem szülnék. Van erre az időszakra egy általuk használt külön jelbeszéd, aminek évszázados hagyománya van. Eldöntöm: egy menyasszony lesz a főhősöm. Aki mutogatni fog, és én a mutogatást írom le majd. Hogyan? Majd kialakul. Rendelek a menyasszony mellé egy férfi kísérőt, aki természetesen egy örmény rokon és persze világmentes kereskedő. Csak honnan hová mennek? Mehetnének Jerevánba, de kiderül, hogy Jerevánt 1679-ben elpusztítja egy földrengés, az ottani gazdagok zöme elvándorol. Márpedig az én előkelő dzsulfai menyasszonyomat csak jó partihoz adják.

Tavaly tavasz óta mosódik alá a járda a házban, ahol apám lakik. Tavaly tavasz óta nem fizet közös költséget az egyik lakás tulajdonosa: alkoholista, leszázalékolták. A másik lakásé azért nem fizet, mert a köke nem csinál semmit a havi százhuszonhétért. Plusz az ellopott pénz is (két és fél milla) nagyon hiányzik. Tavasz óta bombázom a kökét, hogy csináljon valamit, mindjárt itt az esős évszak, a ház alapjaiban fog megrogyni. Nemhogy elérhetetlen, de, mint mondtam, még össze is fog a tolvaj elődjével. Végül eldöntjük: ezt a szabotáló, tolvajsimogató kökét is leváltjuk, le, ezt a szafaládékarút és elefántlábút. Sőt: fel is jelentjük. Kiderül, hogy nem érdemes. A közös képviselőről szóló törvény megalkotásakor semmiféle visszaélésre nem készültek fel a törvényhozók. Csak a tulajdonosokat lehet erre-arra kötelezni. A kökét csak leváltani lehet.

Mikor *nem* az apámat kísérem szakorvosi rendelésre, laborra, kardiológiára, ultrahangra, bőrgyógyászatra (már az ezekre való jelentkezés is elviszi az ember fél életét); *nem* a déli és esti gondozót instruálom (tavasz óta ilyenje is van az apámnak), hogy hol keressék, ha nem találják otthon, mit vegyenek neki a boltban, ha péntek délben megeszi az egész hétvégi kaját; és *nem* a ház beomlott járdáját javíttatom pótkökeként vészhelyzeti közgyűlést összehíva, célbefizetéshez folyamodva (ez kábé kétszáz telefonomba és álmatlan éjszakák sokaságába kerül a rám eső százezer forint javítási költségrészen felül), *akkor* a fiam zaklat, hol a mobilomon (*Te tartozol nekem, Zoltán!*), hol személyesen, órákig nyomkodva a kaputelefonunkat, időnként más itt lakókét is, családtagokét, elképesztő trágárságokkal szidalmazva engem és feleségemet kint az utcán. Már megint szép esténk van, mondogatjuk egymásnak.

Közel féléves rákészülés és akadályoztatás, nyomasztás és halasztás után, születésnapom előestéjén hősnőm szólamával belevágok a fejezetbe: *Vagyok, nem vagyok, hol vagyok? Megyünk, nem megyünk, merre nem megyünk?* Ezek a nekifutás-mondatok, elrugaskodó-mondatok, trambulín-mondatok később kiesnek, akárcsak ezek: *Jó, legyen, férjhez megyek: az a boldogság, az a beteljesülés! Majd lezúg a nagy szerelem, árad, mint a veszedelem, a hidakat, az utakat előnti! Tudom, hogy így lesz, az lehetetlen, hogy ne így legyen, ne jó legyen, és pont velem! Hősnőm eruptív személyiség, de nekem nem a lelkét kell kiraknom a placra, hanem a szokásrendszert, amely tizennégy évesen beszippantja őt. Úgyhogy, ha tirádázik, akkor se mutasson ennyit magából, ne legyen ennyire egyénített. Tükör lehet, de: a környezetéé.*

Zolikám, jól vagyok, panaszmentes, tünetmentes, fiad nem jelentkezett, valahol külföldön van, te mondtad, én nem engedem bel!, fogadkozik apám telefonon. Nem mehetek hozzá, feleségem covidos. Aztán nekem is pozitív lesz a teszt. A déli gondozónő aznap jelenti: a papa öt réteg ruhában, betakarózva fekszik, már tegnap se evett nagyon, a vizet is úgy kell belediktálni, a bal lábára alig tud rálépni. Szólok a házi orvosnak, kimegy, rendben talál mindent. Semmi baja, csak a kora. Másnap, pénteken már forrónak találja a déli gondozó, de nincs otthon lázmérő; az esti gondozó hoz, 38,2-t mér, van nála Algopyrin. Szombat: feleségem megy hozzá. A lába „panaszos”, mondja apám, csak a falba kapaszkodva tud járni. Feleségem fia orvos, aznap visszamennék hozzá, súlyos szívritmuszavart állapít meg: tüdővizenyő, életveszély, mentő, kórház. Vizelet-vissamaradás, veseleállás, katéter.

Mikrohullámú és ultrahangfegyvereket kezelő profitorientált hedonista túlélőgépek tombolnak a magyar utcákon a fiam szerint. Sunyi, sátános pofájuk elárulja, mi megy itt nálunk: ingatlantulajdonos öregek, költségesen kezelhető betegek módszeres kivégzése. A szüntelen fejlődéstől amortizálódott tehetséget maradék nyárspolgár rokonai cserben hagyták, lefizetett pszichiátereit három hónapra internálni (rehabra küldeni) akarták. Ezért a játékos életmódját fel nem adó, egy fitying nélkül is drogozgató vándorfilozófus az agyevők Magyarországaról a nyugati testfasisztákhoz vonatozik, hogy hozzájusson a komfortosabb szociális ellátáshoz. Mostanság bécsi, müncheni, kölni reptereken, pályaudvarokon, hajléktalanmenhelyeken állja a játékrontó írástudatlanok karcinofób ösztüzét, és két vesztes sakkjátszmája közben – ifjú civilsmaszterek kofahahotájával

övezve – hívóazonosító szám nélkül hívogatja legfőbb adósát, a mostoha(?)apját: *Zoltán, add ki az örökségem!*

Nekilódul-megtorpan, lépésről lépésre araszol előre a szöveg: a hozományt és egyéb árut szállító örmény karaván Iszfahánból Tbiliszibe tart. Eredeti koncepcióm szerint a menyasszony kísérlője kereskedelmi szakszavakkal dobálózik. De ez a szakduma nem illik bele a párbeszéd sodrásába, egy tizennégy éves lány füle nem nyitott az ilyesmire. Annál jobban beleillenek az apám lakásából elhozott vőfélyrigmusok. El nem tudom képzelni, kitől kapta és mire használta ezeket. Cirkalmas kézírásával címezte meg a gépiratot: vajon mikor? Feleségem jár be apámhoz a kórházba, én nem mehetek a covid miatt. Kegyelmi idő, kihasználom. Cselekményszegény, de pergő dialógusaimat mitikus földrajzi betétek szakítják meg. Zenei-vizuális ellenpontként így kerül a nászmenetbe (ez lesz a fejezetcím) a Mágusok pusztája, illetve a Kaukázus hegylánca – mint a grúz nép rablánc.

Apám a kórházban kitepte a katéterét, aztán az orvosok jobb belátásra bírták, de az ereje fogy. Leviszik a lázát, tablettával próbálják csökkenteni a prosztatáját, védeni a további meszesedéstől az aortáját, kap antibiotikum-kúrát. Karácsony előtt két nappal hazabocsátják, a katéter használatát úgy-ahogy megmutatják, elengedik a vérhígító szuri otthoni beadását. Csak hozzánk vihetjük. Első délután járókerettel alig jut el a fürdőszobáig. Az antibiotikum megteszi hatását: miután lesegítjük róla a pelenkanadrágját, apám ürüléke zuhanyként fröcsköli barnára a kádat, a mosdót, a falat, a vécé porcelánját. Másnapra (szenteste) hatalmas káromkodások közepette a kövön térdelve beletanulok ápoló-szerepembe: legnehezebb a nadrágpelenka levétele úgy, hogy a fürdőszoba ne legyen megint szarral tele, aztán a tisztát úgy felügyeskedni apámra, szegényre, hogy ki ne jöjjön helyéről a katéter vége, és elől maradjon a csövön lógó zacskó. Na, így add rá a pelenkát, a pizsamát valakire, aki állva alig tudja megtartani az egyensúlyát!

Történetem félbemarad egy hídnál, Irán és Grúzia határán. Másnapra tűzték ki Tbilisziben az esküvőt. Csakhogy Grúzia – nem elég, hogy területén akkor két birodalom, a török és a perzsa osztozik – még mindenféle öröklött belviszályal is terhelt. Részfejedelméi, nemessége több emberöltő óta egyebet se tesz, mint egymást öli. Ennek az évtizedes harcnak egyik fejezeteként valamelyik vazallus grúz fejedelem szembefordul Iránnal, mire a sah másik fejedelmet nevez ki, és egy hadsereget is küld vele. Az irániak pacifikálni kezdik saját grúz területeiket. Ebbe a hadműveletbe csöppen bele az én nászmenetem. Itt tartok. De mi legyen a menyasszonnyal és kísérlőjével? Meneküljenek el együtt, és legyenek egymással boldogok? Nem jó, ez steril megoldás.

Apám iskolába jár, amúgy is ez volt legfőbb szenvedélye, csak a higiéne nem szerepelt soha a tantárgyai közt. Most én vagyok az iskolamester: tanítom az apámat, a kilencvennyolc évest, segget törölni. Ne spórolj! Telik rá! Dupla papírral! Még egyszer! Még egyszer, érted?! Aztán lehet a bidére ültetni, a hátsó felét jól kilötyböltetni. Hálás érte. Mi meg full figyelem és ijedelem vagyunk. Nincs hova lekötözni, nincsen rács az ágyán: mi van, ha elindul, és nem szól, és nem tud úrrá lenni a fosásán? Nekem és feleségemnek idén a kisdéd ilyen alakban született meg. Nem sokat alszunk. Mikor elszunyókálok, azonnal fel is riadok, és tényleg, ott botorkál kifelé a járókerettel, csak nem tudja pontosan, merre menjen, ez így

megy éjjelente többször. Nappal fel-alá csoszog a lakásban, hogy visszanyerje az erejét. Útközben a mi hitvesi ágyunkba dőlne legszívesebben, olyankor nincs kegyelem: tovább terelem.

Halló, evangélikus, református, katolikus, baptista, zsidó, felekezeti vagy önkormányzati idősotthon, halló! Ha ló, egyen zabot! De inkább tölts le, tölts ki, hozza be, adja le, mi majd elbíráljuk. Egy év, három év. Jól hallotta, be kell állni a sorba. Tessék? Hogy nagyon idős? Legyen erős, akkor sincs hely. Számíthat a jóindulatomra, de legnagyobb sajnálatomra, akkor se kerül előbbre a sorba. Helyünk, az nincs. Foglalt helyünk sincs. Beteltünk, mint a mérték. Nekünk se jó. Ez az egész ország egy süllyedő hajó. Azért ne hagyja el magát. Valakinek gondozni kell szegény papát! Haragszik? Rám? A hangja remeg? Ácsi! Nem én vagyok az állam bácsi. Tőlem ne várjon csodát! Ott a család, a megtartó erő. Tartsanak ki, tartsanak össze. Az a nyerő. A család a mennyország. Ne hozzánk kösse a papa sorsát. Inkább oldja meg!

Szólok az öcsémnek, most jöjjön haza egy hétre. Lehet, hogy ez az utolsó alkalom. Ne féljen, ki fogja bírni, majd én betanítom. Átszállítjuk apámat a lakásába. Öcsém odaköltözik egy hétre. Mindennap odamegyünk mi is társaságnak, vizünk kajákat. A háziorvost nyomás alá helyezem. A két ünnep közt elintézi, hogy újév elején – provizórikusan – fogadják apámat a krónikus belen. A jó hírtől fellélegezve kissé, nekiveselkedem a befejező résznek. Szilveszterkor már tudom: egy katona zárja le a hidat, ahol a szereplőim állnak. Egy katona szórja szét a nászmenetet. Egy katona ront neki a zúrzavaros Grúziának. Újév után apám a krónikus belre kerül. Ott fekszik azóta is, naponta láthatom, látogatom. Fiam sugárözönben bolyong a gyilkos Nyugaton. A helyzet tökéletesen reménytelen. Az örmény fejezetet akár be is fejezhetem. Kegyetlen a vége, de vége. Rámegy még tíz napom. A többit nem tudhatom.